

Vårt Falun

Tyck till om
simhallen
på Lugnet

Blir Falun
en OS-stad?

**KULTURHUSET
TAR FORM**

Hur ska

TEMA: DEMOKRATI

Falun växa?

Evenemang mars-maj

FALUN

Foto: Ulf Palm

"Många tycker att de har det bra, att de inte behöver engagera sig"

Klas Sjören, ungdomsdemokrativägledare

Tema: Demokrati. Sid 6–15

Foto: Susanne Lindholm, Scandinav

LSS gör skillnad. Sid 16

Bild: 42 Architects

Kulturhuset tio14 tar form. Sid 18

Foto: Anders Norin

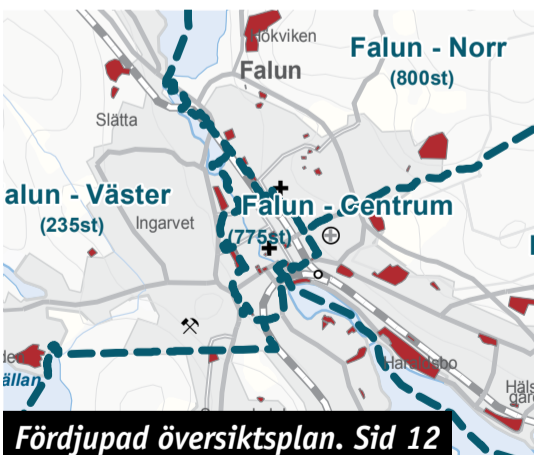

Dags för gallring. Sid 21

Foto: Astrakan, Scandinav

Rätt stöd för elever. Sid 23

Fördjupad översiktsplan. Sid 12

Konstnären Ivar Andersson i vit rock tillsammans med Einar Jonsson, FKV:s förste föreståndare. Bilden är tagen någon gång på 1970-talet.

VÄRLDSUNIK VERKSTAD FIRAR 60 ÅR

Bakom ett rött plank på Blindgatan i stadsdelen Östanfors ligger Falu konstgrafiska verkstad – en av världens allra finaste grafiska verkstäder, unik i sitt slag. I år firar Falu konstgrafiska verkstad 60 år. – Många konstnärer runt om i världen drömmer om att få komma hit och arbeta. Så fin är vår verkstad, säger Modhir Ahmed, verksamhetens konstnärlige ledare.

TEXT: Kerstin Lundin

■ **JUBILEUM/** Falu konstgrafiska verkstad, FKV, startades 1957 som en studiecirkel i ABF:s regi. Initiativtagare var Einar Johnson som inspirerats av de gamla Falugrafikernas arbete.

Sexton år senare, 1973, tog Falu kommun över driften och verksamheten flyttades från en källare på Kvarnberget till den nuvarande lokalen. Samtidigt anställdes Einar Johnson som verkstadens förste föreståndare.

1993 renoverades verkstaden och byggdes ut från 168 kvadratmeter till dagens 470 kvadratmeter och samma år började Modhir Ahmed som konstnärlig ledare.

Miljövänlig verkstad

Falu konstgrafiska verkstad är utrustad för alla grafiska metoder: plantryck, högtryck, djuptryck och schablontryck – metoder som är över tvåtusen år gamla.

Den teknik som de gamla Falugrafikerna använde kallas djuptryck och innebär att konstnären utgår från en plåt i exempelvis koppar eller zink. Falugrafikerna använde sig främst av tornålsteknik, ett tidsödande arbete där varje linje ristas in med en nål. Därefter färgas plåten och körs genom en press där färgen från de oristade partierna fastnar på ett papper.

Modhir är stolt över att verkstaden kan erbjuda alla de gamla metoderna plus några nya. Lika stolt är han över en arbetsmiljö utan en massa farliga lösningsmedel.

Foto: Kerstin Lundin
Modhir Ahmed, konstnärlig ledare för FKV och konstnär, verksam inom grafik och måleri.

– Det finns ett gammalt foto från verkstaden där tre personer sitter vid samma bord. En etsar med syror, en röker och den tredje äter!

Så ser det inte ut idag. Runt om i verkstaden finns anslag som påminner om att lösningsmedel inte är tillåtna, förutom i ett särskilt rum.

– Nu använder vi matolja, såpa och vatten för rengöring och jag kan äta på mina schablontryckfärger innan jag använder dem, lovar Modhir.

"... EN ETSAR MED SYROR, EN RÖKER OCH DEN TREDJE ÄTER!"

Konstintendent behövs

Varje sommar håller Modhir kurser för barn och unga i verkstaden. Han skulle önska att FKV hade ett närmare samarbete året om med de kommunala skolorna, både med grundskolan och gymnasiet.

– Vi har en fantastisk resurs som kan användas mer. Vi behöver låta många prova att skapa, så kommer några att fortsätta på den banan. Ett träd som står ensamt faller, det gör inte ett träd som står i en tät skog, säger han och ler sitt stora leende.

Modhir själv har deltagit i många internationella utställningar och har på så vis bidragit till att FKV är ett känt begrepp i konstgrafikkretsar.

– Nästa vecka kommer konstnären Iwona Abrams hit från London och stannar ett par veckor. Hon ska bland annat experimentera med istryck.

Men Modhir menar att hans egna kontakter inte räcker till och att dygnet har för få timmar. Han hoppas att länet återigen ska få en konstintendent – en tjänst som försvann för några år sedan.

– Vi behöver en intendent för att vi ska kunna ha ett ännu större utbyte med utländska konstnärer, för att få hit utställningar och för att grafiken ska utvecklas. ■

"Viktigt att lyssna in Falubornas åsikter"

David Bergström, 43, blir ny kultur- och fritidschef i Falu kommun. – En rolig och spännande utmaning. Det finns flera skäl till att jag sökte jobbet, men mycket handlar om mitt stora samhällsintresse, säger han.

TEXT OCH FOTO: Anders Norin

■ **NYTT JOBB/** Sedan april 2009 har David Bergström arbetat som distriktsidrottschef med det övergripande verksamhetsansvaret

för Dalarnas idrottsförbund och SISU idrottsutbildarna. Men nu väntar nya utmaningar. Den 1 april tillträder han som ny kultur- och fritidschef i Falu kommun, där han ersätter Pelle Ahnlund på posten.

– Kultur och fritid är ju två områden som många Falubor kommer i daglig kontakt med, och som det finns många synpunkter på. Men jag ser att det finns många samverkanspunkter mellan kultur och idrott, där det bland annat borde gå att hitta gemen-

samma mötesplatser runt om i kommunen, säger David Bergström och fortsätter:

– Jag vill också skapa en starkare medborgardialog, det är viktigt att lyssna in Falubornas åsikter.

Det ska bli intressant att ta del av människors syfte, motiv och upplevda hinder för deltagande i kultur- och fritidsutbudet.

David Bergström

■ VAKTMÄSTARE, BIBLIOTEKARIER, PEDAGOGER, POLITIKER, SJUKSKÖTERS KOR, INGENJÖRER, SOCIALSEKRETERARE, EKONOMER OCH MÅNGA FLER – I ORGANISATIONEN FALU KOMMUN ARBETAR NÄRA 5 000 PERSONER. I DEN HÄR SERIEN MÖTER DU NÅGRA AV DEM.

Någon att luta sig mot

Tre trappor upp, på Hantverkaregatan 6 i Falun, sitter **Carina Lindqvist**, familjebehandlare och gruppleddare på Dialogen, socialförvaltningens öppenvård för barn, ungdomar och föräldrar. I sitt jobb möter hon dagligen familjer som behöver någon form av stöd.

TEXT: Agneta Barle. FOTO: Magnus Stålberg

■ **MIN VARDAG/** Carina Lindqvist hade ingen aning om vad hon ville bli. Efter några års jobbande i Stockholm efter gymnasiet började hon läsa statskunskap. Så småningom längtade hon efter en mer handgriplig utbildning. Så hon började på Socialhögskolan och utbildade sig till socionom. Efter examen jobbade hon som skötare på en akut- och öppenvårdsmottagning för psykiskt sjuka vuxna.

– Det var otroligt lärorikt. Att möta individer med den problematiken har jag haft nytta av i hela mitt senare yrkesliv.

Flera arbetsgivare

Efter tio år i Stockholm flyttade hon tillbaka i Falun. Hon har haft flera arbetsgivare här, bland annat Frivården och Socialförvaltningen i ett par omgångar. År 2013 utlystes tio nya tjänster som familjebehandlare till Dialogens öppenvård och en av dem som sökte och fick en tjänst var Carina.

– Det är en ynnest att få jobba med detta, säger hon. Jag kan känna sådan tacksamhet att jag får ta del av dessa människors liv. Vi har en fantastisk arbetsgrupp som stöttar varandra.

Vad gör då en familjebehandlare?

– Jag möter både föräldrar och barn, men i första hand samtalar jag med de vuxna. Det är föräldrar som ringt oss för att få stöd och komma hit för samtal. Man kan ha frågor rörande sin föräldraroll eller man är kanske orolig för sitt barn på något sätt. Det är föräldrarna som har ansvar för att göra nödvändiga förändringar i familjen. Det är inte barnens fel när de agerar destruktivt, de bara visar att något inte är som det ska.

Under samtalen deltar oftast två familjebehandlare. Fyra öron hör mer än två och man behöver vara fokuserad hela tiden. Allt som sägs är sekretessbelagt, man för ingen journal, men skriver mycket på blädderblock under samtalets gång.

– Vi jobbar med att stärka dem vi möter,

säger Carina. Det gör vi genom att belysa föräldrars, ungdomars och barns egna resurser och förmågor. Oftast sitter de själva inne med svaren på vad de behöver göra.

Ärenden kan komma från två olika håll. Dels fungerar Dialogen som en öppenvård dit föräldrar själva söker sig, så kallade stöd- och serviceärenden. Dels kommer så kallade biståndsärenden, där socialtjänsten fattat beslut om en insats. Det kan till exempel handla om barn som utsatts för eller bevittnat våld i familjen.

Sammanlagt finns 26 familjebehandlare och en chef på Dialogen. Alla jobbar med biståndsärenden men Carina är gruppleddare för sex kollegor som också arbetar med stöd- och serviceärenden samt gruppverksamheter av olika slag.

– Vi har skilda kompetenser och erfarenheter och jobbar väldigt bra ihop. Som gruppleddare har jag också uppdraget att ge mina kollegor handledning. Det kan handla om hur man kan tänka i ett visst ärende, eller vara bollplank för tankar och känslor.

Helhetsperspektiv

Som om inte det skulle vara nog är Carina också nätverksledare. Tillsammans med en kollega leder hon nätverksmöten där man bjuder i personer som finns runt en familj, ett barn eller ungdom – både privatpersoner och representanter från barnomsorg/skola/socialtjänst.

Socialförvaltningens nya värdegrund bygger på nyckelorden:

- Allas lika värde
- Respektfullt bemötande
- Individens delaktighet
- Synligt engagemang

– Vi möter så många kloka människor som delar information med varandra. Vi från Dialogen planerar och håller ihop mötet och ser till att alla får prata. Målet är att komma fram till en gemensam handlingsplan som ska gynna just det barnet/den familjen.

Carina är (förstås) också inblandad i arbetsgruppen som tar fram socialtjänstens och omsorgsförvaltningens nya värdegrund.

– Det handlar främst om hur vi bemöter dem vi är till för, men också hur vi betar oss mot varandra internt. Värdegrunden utgår från kommunens vision och värderingar ”till nytta för Faluborna” och ”enkla att samarbeta med”.

Det märks tydligt hur engagerad Carina Lindqvist är i sitt arbete. Hon har ett genuint människointresse och vet att vem som helst kan ställas inför svårigheter i livet. Hennes socionomkunskaper är förstås viktiga, men utan förmågan att skapa en relation i samtalet faller orden platt till marken.

– Det är en ynnest att få ta del av människors tankar, känslor och historia. Jag blir både berörd och tacksam. ■

/Min dag:

- Jag börjar med att sätta på datorn och gå igenom mejlen.
- **08.30** besök av ett föräldrapar. Pratar med dem tillsammans med en kollega.
- **10.30** ett nytt besök som avslutas **12.00**
- Lunchen äter jag oftast på arbetsplatsen med mina arbetskamrater.
- **13.15** ett möte med mina kollegor i nätverkslaget.

- Vi har fått en fråga om ett nätverksmöte och behöver stämma av vilka av oss som ska leda det.
- **15.00** gör jag hembesök hos en familj
- **16.45** tillbaka på kontoret
- Innan jag går hem läser jag mejlen och skickar själv iväg några mejl.
- Dagen därpå börjar jag med att ha mottagnings-telefonen, kl **08.30–10.00**

Carina Lindqvist:

Född och uppvuxen i: Falun

Utbildning: Socionomexamen på Socialhögskolan i Stockholm

Tidigare yrkeserfarenhet:

Bland annat skötare på en akut- och öppenvårdsenhet för psykiskt sjuka vuxna, socialsekreterare och frivårdsinspektör

Intressen: Läser mycket skönlitteratur, sjunger i kör

Bok på gång just nu:

Simma med det drunknade, Lars Mytting

Ett av mina favoritställen

i Falun: Gruvområdet. Tar gärna dit en vän på besök.

Vad gör du på semestern:

Kanske en utlandsresa med min son varje år, annars är det skönt att bara vara hemma!

Oväntad talang: Jag kan sticka pärlmuddar! Blev stolt över att jag faktiskt kunde det. Alla i min omgivning fick muddar av mig under en period.

/Tema: Demokrati

Foto: Ulf Palm

Hur ser ditt parti på den lokala demokratin?

CENTERPARTIET (C)

1 Kommunens olika samråd och dialoger kring bostäder och kommunutveckling. Där kan du påverka men oftast är det väldigt få som kommer. Vi hoppas att fler, och speciellt de yngre, engagerar sig när dialogen blir mer tillgänglig genom digitala samråd. Dialogen och samspelet med företagen skulle också kunna utvecklas. Viktiga frågor just nu är simhallen och fördjupade översiktsplanen för tätorten, FÖP. Samrådet för FÖP:en flyttar delvis ut på webben med en särskild webbplats som alla kan nå från sin dator, mobil eller surfplatta.

2 Vi ordnar inspirations- och arbetsdagar där våra medlemmar kan djupdyka i viktiga frågor. Nyligen ägnade vi ett möte åt att diskutera vad som bör belysas inför ett beslut om ett eventuellt nytt skid-VM.

Ibland ordnar vi öppna möten där andra än våra medlemmar kan vara med. Vi förlägger möten till olika kommundelar. Ibland gör vi verksamhetsbesök. Vi engagerar oss också i frågor som lyfts av intresseföreningar och enskilda och driver dem om det passar.

FALUPARTIET (FAP)

1 Falupartiet anser att det är Faluborna själva som ska avgöra vilka frågor de tycker att det är viktiga att engagera sig i. Därför ska det ges förutsättningar för Faluborna att vara delaktiga och kunna påverka den demokratiska processen via t ex;

- medborgardialoger
- kommunbygderåd
- byalag
- föreningar
- andra frivilliga sammanslutningar

2 Vi Falupartister anser att man som förtroendevald ska vara lyhörd och fånga upp medborgarnas synpunkter/åsikter.

Falupartiet anser att det är viktigt att förstärka och utveckla demokratiprocessen ur ett kommungemensamt perspektiv tillsammans med Faluborna och övriga politiskpartier.

När det gäller Falupartiets möjligheter att fånga upp medborgarnas synpunkter och idéer sker det genom:

VÅRT FALUN STÄLLDE TVÅ FRÅGOR OM DEMOKRATI TILL ALLA PARTIER SOM FINNS REPRESENTERADE I KOMMUNFULLMÄKTIGE:

- 1 Vilka frågor skulle ni vilja se att fler Falubor engagerade sig i?
- 2 Hur arbetar ditt parti för att fånga upp Falubornas synpunkter och idéer mellan valen?

- Öppna möten
- Spontana möten i vardagen
- Partiets hemsida
- Mail
- Insändare – debattartiklar
- Medborgarförslag

LIBERALERNA (L)

1 Som liberaler har vi stor tilltro till Falubornas förmåga att engagera sig politiskt i de frågor som berör. Här är några tips:

- Integration. Världen är global men integration sker lokalt. Vägen till integration går via språk, skola, mänskliga möten och jobb.
- Skolan har en viktig roll för att ge människor möjligheter. Föräldrarna är viktiga. Arbetsro är viktigt för lärare och elever.
- Äldreomsorg. Hemtjänst och äldreboende måste ge det stöd äldre behöver.
- Företagande och entreprenörskap. Allt är inte politik. Driv företag.
- Miljöfrågor är aktuella på alla arenor, från Falu kommun till EU och FN.
- Gå med i ett parti!

2 Vi möter människor i vår vardag och på olika möten. Vi samtalar, följer debatten i lokala media och får kontakt med människor via sociala medier och t ex e-post. På medlemsmöten bjuds personer in för att berätta om viktiga frågor som t ex funktionshinder. På medlemsmöten diskuterar vi även hur vi ska ta ställning i olika frågor. Alla är välkomna att delta i våra möten.

MILJÖPARTIET (MP)

1 MP vill att fler engagerar sig i frågan om ett nytt Skid-VM (2025?) eller Vinter-OS (2026?) är något för Falun.

Ekonomiska risker/fördelar måste nog övervägas, mycket mer än inför VM 2015. Vi kräver en folkomröstning före ansökan till FIS.

- Skolan är viktig, inkl. hur man kan engagera barn/unga i deltagande demokrati
- Också de äldre bör uppmanas att engagera sig i demokrati/politik
- Framtida kollektivtrafik är en demokratifråga, inte minst för de unga. Engagera er!
- Miljö- och klimatmedvetenhet blir alltmer demokratifråga att engagera sig i
- Land och stad – jämlika demokratiska satsningar är viktiga!

2 Vi har Gröna caféer som tar upp lokala och nationella frågor, t. ex kostprogrammet.

- MP uppmanar den som har synpunkter, frågor eller förslag att komma till våra medlemsmöten som hålls varje måndag kväll
- Seminarier om bl. a kollektivtrafik, hållbarhet, solenergi (Johan Ehrenberg 26/10 -16)
- Vi är aktiva i samband med Faluns Demokrativeckor
- Vi har möten med rikspolitiker från MP.

MODERATERNA (M)

1 Det skulle behövas mer aktivitet och engagemang kring trafiken, parkeringarna och Falu centrum. Nuvarande politik både försämrar miljön och riskerar att slå ut centrum. Hela den fördjupade översiktsplanen, det vill säga hela samhällsplaneringen. Var ska bostäder byggas? Hur får vi in mer folk till centrum? Var vill vi ha framtida industriområden? Hur kan vi göra vår landsbygd ännu starkare?

Mer engagemang från allmänheten kring oegentligheter, felaktiga upphandlingar och dålig demokrati i kommunens vardagsarbete.

Slå larm om vänskapskorruption och mygel!

2 Vi rör oss ute bland folk, både på fritiden och i våra respektive jobb. Vi både läser och skriver insändare, är aktiva på sociala medier och är ute på gator och torg. Tillsammans har vi mycket stora nätverk, i föreningar, bostadsområden, arbetsplatser mm. Många hör också av sig direkt till oss i olika frågor, vi försöker hinna lyssna på alla!

SOCIALDEMOKRATERNA (S)

1 Utmaningen är att fler bör engagera sig i kollektiva engagemang, i föreningslivet,

istället för att bara tycka till i enskilda frågor. De demokratiska grundvärderingarna och alla människors lika värde är viktiga frågor i dagens samhällsklimat. Vi hoppas att fler engagerar sig i hur vi ska bygga ett hållbart, jämlikt samhälle där människors drivkraft och kreativitet tas till vara, där alla känner sig delaktiga. Viktigt med engagemang i mer långsiktiga frågor. Exempelvis översiktsplanen för Falun och nya landsbygdsprogrammet.

2 Socialdemokraterna jobbar med möten och forum, ofta öppna, där man som medlem och invånare har möjlighet att vara delaktig. Vi möter också invånarna genom torgmöten, dörrknackning, grillkvällar och aktiviteter i sociala medier och på vår hemsida. Vi uppmanar till engagemang på olika sätt, men det är viktigt att komma ihåg att det bästa sättet att påverka politiska frågor löpande är att vara engagerad i ett politiskt parti eller ungdomsförbund, exempelvis hos os(s)!

Frågorna ställdes till samtliga partier i kommunfullmäktige, men alla har inte svarat på enkäten.

Foto: Ulf Palm

Ett år före valet, den 9–15 september ordnas demokrativeckan i Falun. Fokus kommer att ligga på de ungas röst, vad ungdomarna tycker och vad de vill engagera sig i. Arkivbild från invigning av Speakers' Corner på Stora torget i Falun.

Falubornas inflytande ska stärkas

Falu kommun presenterar nu satsningar för att förstärka den demokratiska infrastrukturen i kommunen. Under ”**Falu demokratiår**” 2017 genomförs ett samarbete med Högskolan Dalarna och en rad aktiviteter, där kommuninnevånarna ska få större möjligheter att förstå och påverka kommunens arbete.

TEXT: Peter Dahlkvist

■ **TEMA: DEMOKRATI/**– Ja, under 2017 så ska vi möta medborgarna på alla sätt, och uppmana till delaktighet och aktivitet, säger Bruno Kaufmann (MP), ordförande i val- och demokratinämnden.

Den moderna demokratin står inför stora utmaningar, bland annat i att hitta sätt att ta tillvara ungas engagemang och få återväxt inom politiken. Det är Falu kommuns val- och demokratinämnd och kommunens demokrativägledare som ligger bakom idéerna med ett demokratiår.

Hur kommer demokratiåret att märkas för de som bor i kommunen?

– Att man kommer att träffa politiker och tjänstemän mer, få reda på saker som är på gång i Falu kommun och information om hur det går att göra sin röst hörd. Under demokrativeckan i september så kommer fokus att ligga på de ungas röst, säger Bruno Kaufmann.

Demokratikontrakt – samarbete med Högskolan Dalarna

Falu kommun och Högskolan Dalarna startar ett långsiktigt samarbete för att stärka och utveckla den lokala demokratin med fokus på medborgardialog, ungdomsinflytande och aktivt medborgarskap.

Foto: Peter Dahlkvist

– Högskolan gör det här som en del av en större vision att vara med och verka för ett gott samhälle. Vi hoppas kunna bidra med forskningskvalitet och att ha ett bra kunskapsutbyte, säger Thomas Sedelius som är universitetslektor och docent i statsvetenskap på Högskolan Dalarna.

Vad vill Högskolan ha ut av samarbetet?

– På lång sikt hoppas vi att Falu kommun utför och beslutar det som har ett folkligt stöd. Sedan är demokrativägledarna och Falu kommun viktiga för våra studenter för att utföra forskning och göra examensjobb. Sedan vill jag också betona att akademien Högskolan Dalarna

Under Falu demokratiår så ska du få större möjligheter att påverka och delta i viktiga beslut i kommunen. Bakom idén finns bland annat val- och demokratinämnden i Falun och personerna på bilden. Från vänster: Bruno Kaufmann (MP), ordförande i val- och demokratinämnden, Klas Sjören ungdoms-demokrativägledare och Jenny Antonsson demokrativägledare.

/Händer under demokratiåret:

- **Valkansli:** Falu kommun upprättar en mer permanent valorganisation, tidigare har den bara funnits direkt innan valen. I valkansliet kan du bland annat få svar på frågor som rör valet och din röstning.
- **Ett levande demokraticentrum:** Med bland annat partiernas aktivitetsveckor och rundabordssamtal, med alla partier i stadsbiblioteket den 22 februari och 23 maj. Träffa partierna i demokraticentrum under följande veckor: Falupartiet vecka 11, Centerpartiet vecka 12, Kristdemokraterna vecka 13, Liberalerna vecka 14, Sverigedemokraterna vecka 16, Moderaterna vecka 17, Miljöpartiet vecka 18, Vänsterpartiet vecka 19, Socialdemokraterna vecka 20.
- **Falu dialogguide:** I mars kommer val- och demokratinämnden att lägga fram Falu dialogguide, en vägledning med spelregler för medborgardialoger i kommunen.
- **Falu demokrativecka 9–15 september:** ett år före valet: Lokala, regionala, nationella och internationella deltagare och aktiviteter öppna för Faluborna på olika platser i kommunen.

Läs mer på:

falun.se/mindemokrati eller #mindemokrati

Demokrati i förändring

Grunden till demokrati är densamma som den varit i tusentals år men samhällsklimatet och sättet att driva opinion och lämna åsikter har förändrats lite på senare år, bland annat genom sociala medier. Faluns nya demokrativägledare Jenny Antonsson hjälper dig att göra din röst hörd, och ger tips så att dina förslag når hela vägen till politikerna och till kommunens förvaltningar

TEXT OCH FOTO: Peter Dahlkvist

■ **TEMA: DEMOKRATI/** – Vi har mycket att vinna på att få folk att delta, så vi jobbar för ett hållbart samhälle där alla kan vara med. Vi gör inte det för att vara snälla, utan får vi mer folk att tycka till i olika frågor så får vi också en kraft i samhället som gör att politikerna kan ta bättre beslut, säger Jenny.

Demokrati betyder folkstyre och i Sverige så sker detta indirekt

genom våra valda politiker i riksdagen, landstingen och i kommunerna. För att demokratin ska fungera bra så krävs det att vi rösttar på de politiker som vi tycker representerar oss bäst, men även att vi engagerar oss mellan valen.

Hur har samhället förändrats utifrån ditt demokrati-perspektiv?

– Vi lever i ett hårt samhälle idag och vi behöver ha mer tolerans och förtroende för varandra. Demokratiutredningen som kom ut förra året visar tydligt att partierna inte längre är den folkrörelse som de en gång var. Det är också färre som har koll på sitt lokalsamhälle än tidigare, men det betyder inte att folk är mindre engagerade. De som hör av sig till mig är främst engagerade i frågor där de blir berörda direkt, som exempelvis fritidsgårdar och vägar.

Vad kan Falu kommun göra för att stärka demokratin?

– Vi som demokrativägledare

"... VI BEHÖVER HA MER TOLERANS OCH FÖRTROENDE FÖR VARANDRA."

kan vägleda och informera om kommunens olika områden och skapa förståelse för hur politiken fungerar. Till exempel finns ett regelverk för medborgarförslag som gör att förslaget når fram till politikerna, vilket man inte kan förvänta sig om man till exempel skickar en synpunkt via sociala medier. Falu kommun jobbar just nu med att se över hur vi kan bli bättre på att möta folk där de finns och tar kontakt, både via brev, via telefon, mejl och i sociala medier. Det går i den här tidningen också att läsa om två pågående medborgardialoger, nya simhallen och ny översiktsplan för Falu tätort, där Faluborna har möjlighet att vara med och påverka hela processen fram till beslut, säger Jenny. ■

Jenny Antonsson som är Falu kommuns nya demokrativägledare hjälper dig och kan förklara hur du gör din röst hörd, exempelvis genom att lämna ett medborgarförslag.

2017

är politisk obunden och kommer att synas i debatten om vi tycker det behövs, säger Thomas Sedelius.

Förstärkt ungdomsinflytande

Kommunens ungdomsdemokrativägledare kommer under året att jobba mer riktat med ungdomarnas inflytande, och att få politiker och ungdomarna själva att förstå att de är viktiga och behöver tas på allvar.

– Vi kommer att åka runt och träffa många unga och höra vad de tycker om bland annat landsbygdsprogrammet, simhallsprojektet och den fördjupade översiktsplanen. Vi har tyvärr inte varit så bra på att ta emot ungas åsikter men vi behöver veta vad de tycker, de är ju proffs att vara unga, säger Faluns ungdomsdemokrativägledare Klas Sjören.

Vad säger de unga om demokrati och samhällsfrågor?

– Många tycker att de har det bra, att de inte behöver engagera sig och att de inte är intresserade av politik. Men när man pratar om samhällsfrågor som berör ungdomar så märker vi att jättemånga faktiskt är intresserade och visar engagemang, säger Klas Sjören. ■

Under hösten har Falu kommuns politiker och tjänstemän genomfört en medborgardialog med Faluborna, om hur framtidens simhall på Lugnet egentligen ska se ut.

– Sammantaget tycker jag att det har varit bra och givande samtal. Vi fick en klar bild över vilka framtida möjligheter som mötesdeltagarna ser kring simhallen, säger **Jonas Lennerthson** (S), ordförande i kultur- och fritidsnämnden.

TEXT: Anders Norin. FOTO: Jörgen Wiklund, Scandinav

Simhalls- projektet rullar vidare

BESLUT I JUNI OM FRAMTIDENS HALL

TEMA: DEMOKRATI/ Hur badar du om 20 år?

Det var huvudfrågan för den medborgardialog som genomfördes via fyra möten och enkäter i höstas. Utifrån dialogen ska sedan den mest tillgängliga och ändamålsenliga simhallen på Lugnet skapas.

En medborgardialog innebär att kommunens politiker och tjänstemän på ett aktivt sätt tar kontakt med Faluborna för att ta reda på vad de tycker och tänker i olika frågor. Den här gången stod simhallen i fokus.

– Antalet människor som deltog i mötena var något mindre än vad vi hade hoppats på, men jag är ändå väldigt nöjd med vad mötena gav. Alla verkade införstådda med att viktiga funktioner skulle prioriteras och att det varken fanns pengar eller behov av att skapa ett äventyrsbad i Falun, säger Jonas Lennerthson.

Alla ska känna sig välkomna

Vid sammanträdet i januari kunde en enig kultur- och fritidsnämnd ta ett inriktningsbeslut gällande simhallen. Allt enligt den uppsatta tidsplanen för projektet.

– Vi har tagit beslut utefter de skattefinan-

Jonas Lennerthson (S), ordförande i kultur- och fritidsnämnden är nöjd med hur medborgardialogen kring simhallens framtid har fungerat.

sierade behov som vi vill se ska finnas i simhallen. Bland annat vill ha en anläggning som är attraktiv för barn- och barnfamiljer, att den ger förutsättningar för att nå kommunens tuffa uppsatta mål om 100 procents simkunnighet och att kommunen tillsammans med föreningar erbjuder ett brett och anpassat utbud av idrotts- och motionsaktiviteter. Viktigt är att alla Falubor känner sig välkomna, säger Jonas Lennerthson.

Utifrån inriktningsbeslutet har Lugnet i

Tidplan

- **Höst 2016** – Möten för medborgare, politiker och andra intressenter. Dialog på många plan kring vad, var, när och hur. Förbereda alla intressenter för kommande beslut.
- **Januari 2017** – Första politiska inriktningsbeslut om nya simhallens innehåll.
- **Februari/mars 2017** – Fokusgrupper och enkät
- **Juni 2017** – Beslut om att det ska göras en satsning på ny simhall/ombyggnation av simhall.

Falun AB (Lufab) fått uppdraget att ta fram olika alternativ för den framtida simhallen. Om den ska renoveras, byggas till eller ersättas av en helt ny simhall återstår att se.

– Nämnden kommer att få ta ställning till olika alternativ, med olika gestaltningar och olika prislappar. I den bästa av världar får vi tillgång till mer vattenyta och moderna omklädningsrum och duschar, formade efter dagens krav och behov. En könsneutral omklädningsdel är något vi har diskuterat, säger Jonas Lennerthson och fortsätter:

– Utan att föregå något, så inser nog alla att det är ganska trångbott som det är i simhallen i dag.

Kraven på simkunnighet är något helt annat i dag, Falun har växt sig mycket större som stad sedan simhallen byggdes i början på 1970-talet och Falu SS har en verksamhet som har behov av att växa. Det finns mycket att ta hänsyn till när det gäller den framtida simhallen.

Fokusgrupper

Senast 15 mars ska kultur- och fritidsnämnden lämna sitt budgetunderlag till den pågående budgetdialogen för 2018.

/Inriktningsbeslut – simhall

Kultur- och fritidsnämnden har beslutat att en simhall på Lugnet ska fylla följande skattefinansierade behov:

- Simhallen ska genom sin utformning och den verksamhet som bedrivs i den göra att alla Falubor känner sig välkomna.
- Simhallen ska ge goda förutsättningar för Falun att nå målet med 100 procent simkunnighet.
- Simhallen ska vara en attraktiv anläggning för barn- och barnfamiljer, där barns glädje och trygghet i och vid vatten har stort fokus.
- Simhallen ska vara en anläggning där kommun och föreningsliv genom gott samarbete erbjuder ett brett och anpassat utbud av idrotts- och motionsaktiviteter.

– Tanken är att kommunfullmäktige vid budgetsammanträdet i juni ska kunna fatta ett beslut kring simhallens framtid, säger Jonas Lennerthson.

Under februari bildades också fokusgrupper som jobbar vidare med simhallsfrågan utifrån vad som framkom under höstens medborgardialog.

– Det handlar om olika typer av människor som av olika anledningar och behov inte känner sig välkomna till simhallen som den är i dag. Vi vill veta mer om vad som behövs för att de ska känna sig välkomna, funktionsbehov och så vidare, säger Jonas Lennertson.

Finns det något mer att säga kring en framtida simhall?

– Det ska väl vara att vi vill utreda förutsättningarna för att åstadkomma en anläggning för rehabilitering och habilitering i den framtida simhallen. Tanken är att den delen i så fall skulle samfinansieras mellan Falu kommun, landstinget och andra närliggande kommuner som skulle vara intresserade av att kunna erbjuda den möjligheten, slutar Jonas Lennerthson. ■

"I den bästa av världar får vi tillgång till mer vattenyta och moderna omklädningsrum och duschar, formade efter dagens krav och behov."

Jonas Lennerthson

Vad tycker du?

Ju fler som tycker till i simhallsfrågan, desto bättre blir beslutsunderlaget – var gärna med och lämna dina synpunkter på falun.se/simhallsprojektet eller använd talongen. Svaren presenteras löpande till styrgrupp och politiker inför kommande beslut under 2017.

VAR SÖKER DU INFORMATION INFÖR ETT SIMHALLSBESÖK?

- falun.se
- lugnet.se
- facebook
- ringer växel (kontaktcenter)
- besöker receptionen
- Annat:

HUR SER DITT TYPISKA SIMHALLSBESÖK UT?

- Motionssim
- Familjebesök med bad och lek + relax
- Motionssim och relax
- Dusch och relax
- Träning med förening
- Annat:

VAD FÅR DIG ATT KÄNNA DIG VÄLKOMMEN I EN SIMHALL?

VILKA FUNKTIONER VILL DU HA I ETT OMKLÄDNINGSRUM?

VILKA FUNKTIONER SER DU HELST I EN RELAXAVDELNING?

- Räcker med bastu i anslutning till dusch och omklädningsrum
- Flera olika bastur utan anslutning till dusch och omklädningsrum
- Yta för avkoppling med dämpat ljud och belysning
- Bubbelpool
- Annat:

Skicka talongen till

Falu kommun, Simhallsprojektet, Hampus Olofsson, 791 83 Falun, senast 18 april 2017.

Bygg trevligare, förtäta stadskärnan, blanda bostäder, olika upplåtelseformer och arbetsplatser, ta tillvara grönska, vatten och världsarvet.

Vårt Falun presenterar kommunens nya recept för att bygga ut och ihop ett hållbart och attraktivt Falun – en så kallad **fördjupad översiktsplan**. Det hela är ett förslag och fram till den 28 april har du möjlighet att komma med dina synpunkter på hur staden ska växa de kommande åren.

Ett större Falun

■ **TEMA: DEMOKRATI**/ Tidigare fördjupade översiktsplaner har bland annat resulterat i nya stadsdelar som Galberget och Lilla Källviken. Det förslag som nu är aktuellt omfattar Falu tätort och området runt Varpan.

I planen finns bland annat förslag som rör bostadsbyggande, nya förskolor, grönområden, kultur, cykelvägar och mycket annat.

Den nya planen genomsyras av målet om en hållbar och attraktiv stad. Det är inte längre bara bostadsbyggande som prioriteras. Nu ses grönska, vatten och världsarvet som en tillgång för staden och det tas större hänsyn till risker och hot, som till exempel klimatförändringarnas konsekvenser.

Foto: Ulf Palm

”VI BEHÖVER HJÄLP AV DE VERKLIGA EXPERTERNA”

– Visionen är en stad som håller samman och är hållbar. Ett Falun där alla känner sig välkomna, där det är bra att leva, studera, arbeta och driva företag, förklarar kommunens projektledare, Per Grundström.

– För att nå dit behöver vi hjälp av de verkliga experterna: människor som bor, arbetar eller går i skolan i Falun, som vet vad som fungerar, men framför allt vad som kan bli bättre.

■ Alla intresserade är välkomna att komma med synpunkter på förslaget fram till 28 april. Förslaget finns att läsa på falun.se/falunväxer och kommer även att presenteras vid öppet hus på flera platser i tätorten.
– Då finns det möjlighet att träffa politiker och stadsplanerare för att diskutera ett framtida Falun.

Förslaget kommer sedan att bearbetas utifrån de synpunkter som kommit in och hösten 2017 presenteras ett slutgiltigt förslag. Våren 2018 ska den fördjupade översiktsplanen till slut vara färdig att antas av kommunfullmäktige.

Det här vill Falu kommun göra:

- Bygga 4 000 nya bostäder fram till 2035.
- Skapa ett transportsystem som gör att människor kan resa och varor transporterats på ett långsiktigt hållbart sätt.
- Göra det lättare att gå, cykla och åka kollektivt, med fortsatt god tillgänglighet till centrum för den som behöver åka bil.
- Se växtlighet och vatten som en resurs som ska tas tillvara.
- Se Världsarvet som en tillgång och inte ett hinder för stadens utveckling.
- Göra det lättare att mötas.

/Så enkelt är det att tycka till!

På falun.se/falunväxer finns förslaget och frågor som kommunen gärna vill få dina synpunkter på. Du fyller i dina svar direkt på sidan och du kan även skriva ett helt fritt svar eller skicka in det skriftligen senast 28 april. **Har du inte en dator** eller vill få hjälp med att läsa dokumentet: kom till Falu kommuns kontaktcenter, Myntgatan 45, tisdagar–torsdagar kl 13–15. På falun.se/falunväxer finns alla instruktioner.

ÖPPET HUS x 5

Träffa politiker och stadsplanerare, diskutera och kom med förslag:

- **6 mars** kl 16.30–19.30: Gruvrisskolans matsal
- **9 mars** kl 16.30–19.30: Slättaskolan, Samlaren
- **16 mars** kl 16.30–19.30: Haraldsboskolans matsal, hus K
- **21 mars** kl 16.30–19.30: Britsarvsgården
- **27 mars** kl 17.00–20.00: Kulturhuset tio14

**"ALLA INTRESSERADE ÄR
VÄLKOMNA ATT KOMMA MED
SYNPUNKTER PÅ FÖRSLAGET
FRAM TILL 28 APRIL."**

Per Grundström, projektledare, Falu kommun

LÄS MER OM
FÖRSLAGET PÅ NÄSTA
UPPSLAG

Så här föreslås Falun växa

Om tio år beräknas vi vara nästan 3 000 fler än idag som bor i Falu tätort och om tjugo år kan vi vara 6 000 fler, totalt upp emot 45 000 invånare. Det innebär att det behövs plats för att kunna bygga 4 000 bostäder inom 20 år.
Hur ska vi planera för ett större Falun och ett Falun som blir ännu trevligare att bo och leva i?

Den fördjupade översiktsplanen försöker svara på frågan och föreslår att själva utbyggnaden inom tätorten ska gå till så här:

- Nya bostäder byggs i första hand på obebyggd mark som inte är grönområde.
- Nya bostäder får byggas på arbetsplatsmark.

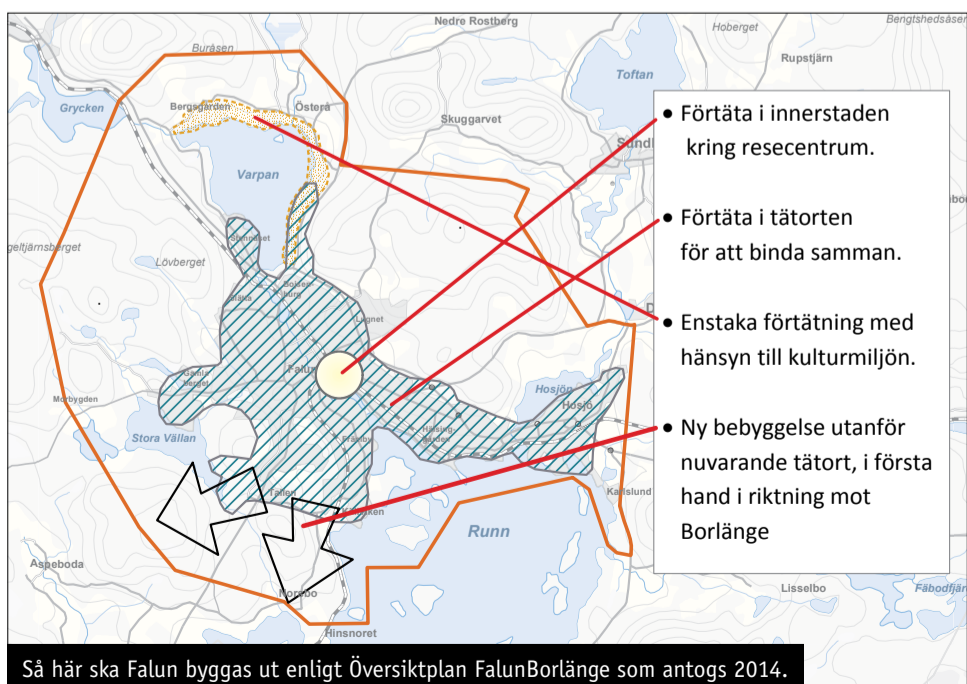
- Kontor kan göras om till bostäder.
- Bostäder kan byggas på vissa parkeringar.

I den gemensamma översiktsplanen för Falun och Borlänge som antogs 2014 bestämde man att:

- Staden ska förtätas, i första hand i stadskärnan och kring Resecentrum.
- För att motverka segregation ska det inom ett bostadsområde finnas olika upplåtelseformer och en blandning av bostäder och arbetsplatser.
- Alla bostäder ska ha nära till trygga miljöer för lek, idrott och rekreation.

Och främst här ska bostäderna byggas:

- I centrala Falun, ca 1 kilometer i omkrets från Resecentrum och i områden nära centrum.
- I redan bebyggda stadsdelar.
- Nya stadsdelar byggs i riktning mot Borlänge.

Nu ska Falu- trafiken bli mer hållbar

Målet, att Falun ska fortsätta att utvecklas som regionens centrum, innebär höga krav på tillgänglighet. Samtidigt ska Falun bli mer attraktivt och hållbart, något som kräver mer hållbara resvanor.

■ I den nya fördjupade översiktsplanen föreslås att Falun ska vara en gång- och cykelvänlig stad. Och om andelen cyklister ska öka, ja då måste det bli lättare att cykla. De viktigaste åtgärderna blir att anlägga tre huvudcykelstråk genom tätorten och att sammanlänka befintliga cykelvägar.

Korsnäsvägen – stadsgata eller landsväg?

Planen beskriver hur ett av stråken, det mellan Stennäset och Hosjö, kan länkas ihop genom att Korsnäsvägen byggs om mellan Resecentrum Falun och väg 850 mot Svärdsjö. Eftersom målet är att biltrafiken inte ska öka, så måste Korsnäsvägen anpassas efter det. En lösning är färre körfält, vilket samtidigt ger plats för en cykelväg med en separat gångväg längs Korsnäsvägen. Längs gång-

Foto: Kerstin Lundin

och cykelvägen kan träd planteras i form av en allé, så att vägen upplevs som en stadsgata, eller så kan den kantas av en mer naturlig grönska. I förslaget ingår också flera planskilda korsningar över och under Korsnäsvägen och

för att få bättre flyt i biltrafiken föreslås flera rondeller längs sträckan. En av dem vid trafikplatsen Surbrunn, vilket även gör det lättare att ta sig till Övre Norslund med bil.

Korsnäs och Källviken får i förslaget tågpendelstationer och kommunen påpekar att det är angeläget att det blir dubbelspår mellan Falun och Borlänge.

Hård konkurrens om marken i centrum

Ska den obebyggda marken i centrum användas för byggnader, torg, uteserveringar, utsmyckning, anläggningar för fotgängare eller cyklister, grönområden, mobila kök eller parkering? Det man väljer påverkar upplevelsen av stadsmiljön och möjligheterna för näringslivet. Parallellt med arbetet med den fördjupade översiktsplanen har kommunen därför tagit fram en parkeringsstrategi och trafiknätplan som du också kan lämna synpunkter på nu.

Vad tycker du?

- Vad tycker du att kommunen ska satsa på för att göra resor och transporter mer hållbara?
- Vad skulle kunna få dig att använda bilen mindre?
- Ska Korsnäsvägen kännas som en gata i centrum med raka trädalléer eller ska den ha landsvägskaraktär med friare grönska?

En trivsamt stad

■ I förslaget till fördjupad översiktsplan beskrivs en attraktiv och trivsamt stad som en stad som känns tät, det vill säga att man upplever att det är nära att cykla eller gå till det mesta. En trivsamt stad har också bra mötesplatser och bebyggelsen bör vara en blandning av just mötesplatser, arbetsplatser, olika former av bostäder och affärer.

Vad tycker du?

- Vad tycker du om de föreslagna lägena för nya bostäder?
- Var skulle det kunna vara lämpligt och olämpligt att bygga höga hus?
- Tycker du att det saknas någon form av mötesplatser?
- Ska vi samla mötesplatser och service i centrum eller ska vi sprida ut dem i stadsdelarna?

Kartan visar tänkbara områden för ny bostadsbebyggelse. Inom parentes anges antalet nya bostäder inom de olika tätortsdelarna.

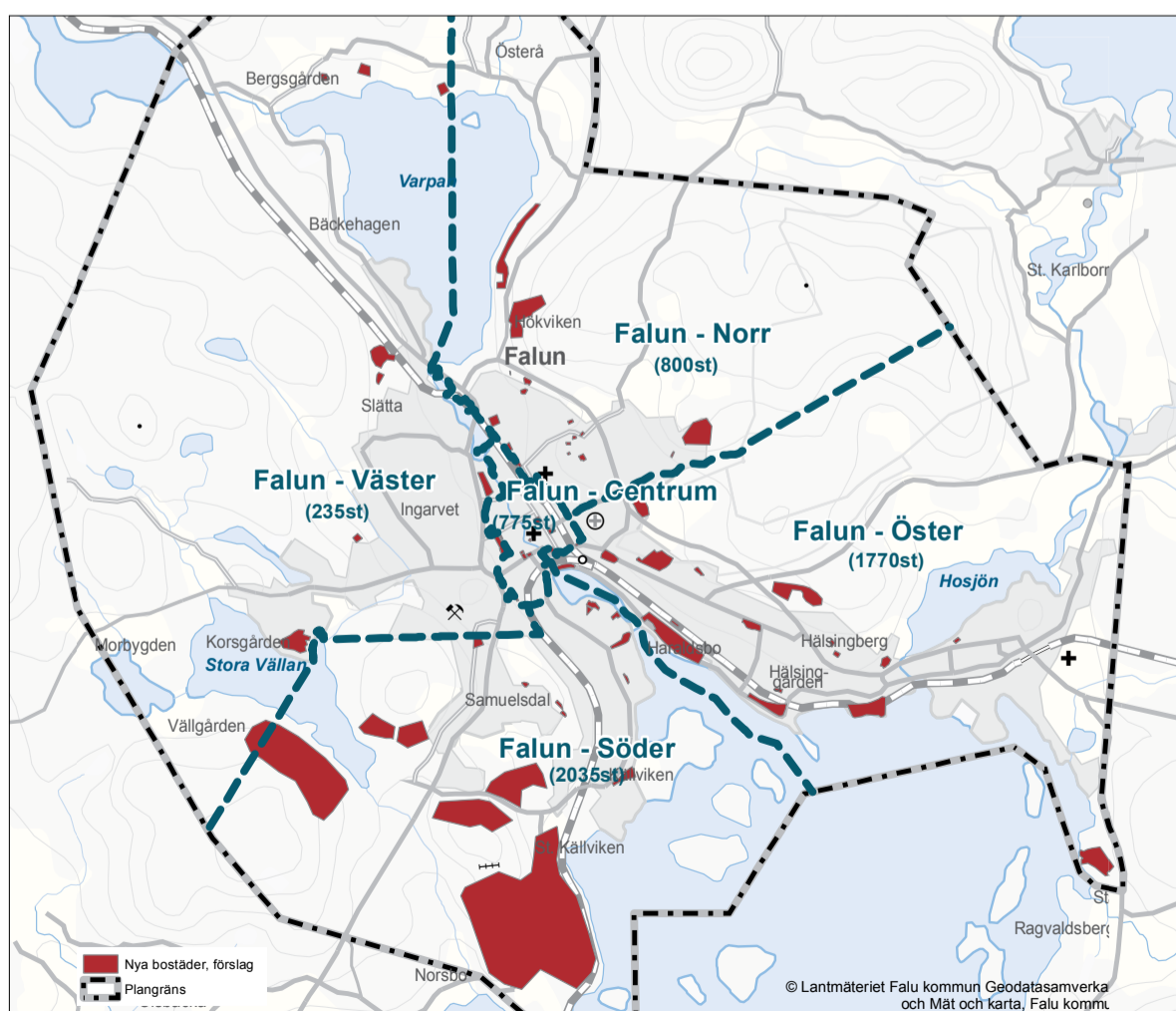

Foto: Ulf Palm

Världsarvet en tillgång, inte ett hinder

Falun har många kulturhistoriskt intressanta miljöer. Gruvan och staden finns på UNESCO:s världsarvslista.

■ Den kulturhistoriska bebyggelsen gör att vi förstår hur staden vuxit fram. Det är därför viktigt att den bevaras. Eftersom det samtidigt är viktigt att staden kan växa och utvecklas uppfattas ibland bevarandet som ett hinder. Så behöver det inte vara. Det går mycket väl att bygga nytt och då se Världsarvet som en tillgång. För att öka kunskapen om den kulturhistoriska bebyggelsen värde har kommunen tagit fram en kulturmiljöanalys och en analys av det historiska odlingslandskapet. Här beskrivs också hur man tar hänsyn till kulturhistoriska värden när man bygger nytt.

Kulturmiljöanalysen och analysen av det historiska odlingslandskapet är en del av samrådsmaterialet som kommunen vill ha synpunkter på.

Vad tycker du?

- Är det någon kulturmiljö som du ser som särskilt viktig att bevara, till exempel en stadsdel, en bymiljö, en enskild byggnad eller ett landskap?

Foto: Kerstin Lundin

"Natur, liv och rörelse är en viktig del av Falu tätorts karaktär och identitet"

Thomas Jågas, kommunbiolog

Ett grönare Falun

En ny syn på vatten och växtlighet har tillämpats i förslaget till den fördjupade översiktsplanen. Synsättet heter "ekosystemtjänster" och innebär att man tittar på naturen ur ett rent nyttoperspektiv för oss människor och inte att naturen har ett egenvärde.

■ När kommunbiologerna nu kartlagt ekosystemtjänsterna i Falu tätort har man sett att det finns för lite grönytor, särskilt i centrum. Om Falun ska bli mindre känsligt för klimatförändringar så bör centrum bli grönare, gröna områden bör bindas ihop med mer grönska och det bör finnas våtmarker som kan ta hand om dagvattnet.

Planen betonar hur betydelsefulla naturområden är även som mötesplatser: "Falubor ska ha god tillgång till tillgängliga blå och gröna mötes- och samlingsplatser för olika tillfällen och behov".

– Natur, liv och rörelse är en viktig del av Falu tätorts karaktär och identitet – så tyck till om förslaget så att vi kan arbeta vidare för att utveckla Falun i den riktningen, uppmanar kommunbiolog Thomas Jågas.

Vad tycker du?

- Hur ser du på Falu tätorts vatten- och grönområden? Är det något som saknas?

Foto: Susanne Lindholm, Scandinaav

Hur reagerar du när du möter en människa som sitter i rullstol? Vilka tankar har du? Tror du att de stämmer?

/De omfattas av LSS

Några exempel:

- Personer med intellektuell funktionsnedsättning och personer med autism.
- Personer som i vuxen ålder har fått en hjärnskada efter olycka eller sjukdom.
- Personer som har andra funktionsnedsättningar som är stora och ger svårigheter i livet.

Några av målen med LSS:

Människor med funktionsnedsättning ska

- kunna leva ett liv likt andra.
- känna sig delaktiga i samhället.
- få bestämma över sina liv och över den hjälp de får.

Livskvalitet för alla

LSS. Tre viktiga bokstäver som gör stor skillnad för drygt hundratusen människor i Sverige. LSS är en rättighetslag och förkortningen står för Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. – I grunden handlar LSS om alla människors lika värde, säger Carola Jakobsson, enhetschef inom Falu kommuns LSS-sektion.

TEXT: Kerstin Lundin.

■ **OMSORG/** Carola har lång erfarenhet av LSS. Hon arbetade som personlig assistent i tjugio år innan hon utbildade sig till socionom. Idag arbetar hon som enhetschef med ansvar för tre servicebostäder och en gruppbostad.

– De som jobbar inom LSS, till exempel ute på våra gruppbostad eller servicebostäder, gör fantastiska insatser, dygnet runt, året om, säger Carola, som verkligen brinner för sitt jobb.

– Att få vara med och bidra till att en annan människa får bättre livskvalitet är inte bara ett väldigt viktigt uppdrag, det är också något väldigt fint. Till exempel när man kan lösa en situation och se till att en annan människa får må bra och leva så självständigt som möjligt, utifrån sina förutsättningar. Det är en verklig förmån.

Foto: Kerstin Lundin

Carola Jakobsson, enhetschef inom socialförvaltningens LSS-sektion, är stolt över att arbeta för alla människors lika värde.

Kunde vara du

Antalet LSS-ansökningar ökar stadigt. Det beror delvis på att den psykiska ohälsan ökar och att fler människor får diagnoser inom autismspektrumet, men också på att vi ställer större krav på samhället.

– Tidigare var det vanligare att man klarade av att ge extra stöd inom familjen, konstaterar Carola.

De som beviljas LSS-insatser har någon form av funktionsnedsättning. Den kan vara medfödd eller ha uppstått senare under livet, till exempel efter en olycka eller sjukdom.

– Tyvärr finns det en förlegad syn på de som omfattas av LSS, bland annat hos Sveriges politiker. Funktionsnedsatta ses som ”de andra, de som inte är som vi”. Jag skulle önska att fler kunde förstå att den där personen som sitter i rullstolen du möter på gatan

Vill du göra en insats för en annan människa?

Falu kommun behöver fler kontaktpersoner, kontaktfamiljer, ledsagare och avlösare. Är du intresserad och vill göra en insats, välkommen att kontakta oss på tfn 023-830 00.

Mer information finns på falun.se/stodomsorg

skulle kunna vara du eller ditt barn eller en vän. De har precis lika stort värde som du och jag, de har bara andra förutsättningar, säger Carola.

Hon har märkt att yngre människor verkar ha mindre behov av att dela upp människor i olika fack och att de generellt sett är mer toleranta.

– Sedan finns det såklart undantag, men överlag är ungdomarna mindre rädda för olikheter. De har större förmåga att se människan de möter, inte funktionsnedsättningen.

Rättighetslag

LSS omfattar en rad olika stödinsatser, däribland personlig assistans och olika sorters boenden.

I Falu kommun finns idag 11 servicebostäder och 16 gruppbostad med plats för cirka 190 personer. Andra LSS-stöd som kommunen ansvarar för är exempelvis ledsagning, avlösarservice, korttidsvistelse, stödfamiljer, kontaktperson och daglig verksamhet.

– LSS-insatser kostar pengar såklart, men det måste de få göra, LSS är en rättighetslag. Människor med funktionsnedsättningar har rätt att få leva så självständigt som de kan och omfattas de av LSS är det vårt uppdrag att se till att de får det stöd de behöver, säger Carola. ■

DIALOGENS FÖRÄLDRAUTBILDNINGAR

"Jag har blivit en gladare och starkare mamma"

När **Anouk Jolin** gick en föräldrakurs blev vardagen roligare för henne och för Leonel, 11 år och Felix, 9 år.
– Jag har lärt mig att uppmärksamma pojkarna på det positiva, sådant som fungerar, och det har gett mig jättemycket tillbaka som mamma.

TEXT OCH FOTO: Ewa Brobäck

■ **FÖRÄLDER/** Att vara förälder innebär både glädje och utmaningar. På Dialogens föräldrakurser kan föräldrar i Falu kommun träffas för att dela tankar och erfarenheter tillsammans med personal som har lång erfarenhet.

– Jag hade hört mycket gott om Dialogen och bestämde mig för att satsa en kväll i veckan under nio veckor för att bli en gladare och starkare mamma. Det är en investering som har gett oss alla jättemycket, berättar Anouk Jolin.

Livet förändrades

Eftersom rollen som mamma är ett livslångt åtagande, tycker Anouk att det är viktigt att hela tiden lära sig mer om föräldraskap och att skaffa sig nya perspektiv. Allt eftersom barnen växer blir utmaningarna annorlunda – och tuffare – jämfört med när de var små.

– Samtidigt blir också jag själv äldre och får nya erfarenheter och nya insikter. Därför bestämde jag mig för att det var dags för nya strategier och att lära mig hantera vardagen på ett smartare sätt.

Anouk berättar att hennes liv har förändrats mycket de senaste åren. Parallellt med att hon och barnens pappa separerade fick hon ett intensivt och krävande arbete som innebar många resor. När projektet avslutades blev Anouk arbetsökande under nästan ett år. Idag har hon precis börjat studera igen.

– I höstas kände jag att jag behövde lära känna nya människor och hitta andra sammanhang. Jag behövde helt enkelt en omstart, berättar hon.

Välkommande och tryggt

Föräldrautbildningen beskriver Anouk som avslappnad, hjärtlig och välstrukturerad.

– Det märktes att ledarna hade genomfört den här kursen många gånger och de har byggt upp en bra struktur för hur träffarna ska läggas upp.

Att gå en föräldrautbildning kan kännas lite nervöst och utlämnande till att börja med, men också lokalen bidrog till att ta bort osäkerhetskänslorna.

– På Dialogen är det färgglatt, vackert och fräscht. Lokalerna ligger mitt i stan och de är möblerade så att vi föräldrar genast kände oss välkomna och trygga, berättar Anouk.

Föräldrautbildningen följer en pedagogik som kallas COPE, Community Parent Education Program, som ger föräldrar verktyg att förstå och bemöta sina barn. Det Anouk framför allt har tagit med sig från utbildningen är hur viktigt det är att förstärka det positiva och göra barnen uppmärksamma på det som faktiskt fungerar.

– Det är viktigt att säga saker som: Så bra ni leker, så roligt vi har det tillsammans, jag är så glad att se dig.

Att ropa uppmaningar från ett annat rum hör däremot till beteenden som bör undvikas.

"När jag gick hem från kurskvällarna kände jag alltid: Oh, vad jag älskar mina barn!"

Anouk Jolin

– När jag uppmanar eller ber om något ska barnen kunna se mina ögon, så att jag samtidigt kan avläsa deras reaktioner. Och när det positiva växer i familjen blir barnen mer lyhörda när jag som förälder måste gå in och sätta gränser.

Anouk berättar att allt som hon och de andra föräldrarna pratade om, fick lära sig och frågade om har gjort att hon har fått mer energi och att vardagen har fått mer flyt.

– När jag gick hem från kurskvällarna kände jag alltid: Oh, vad jag älskar mina barn! ■

/Gå en föräldrautbildning

Dialogens kursledare är familjebehandlare och är utbildade i COPE och Vägledande samspel. Kurserna är kostnadsfria.

■ FÖR FÖRÄLDRAR MED BARN 3–12 ÅR:

• Startdatum **6 mars**, måndagar kl 18–20 (7 träffar med uppehåll v 16)
Anmälan senast 27 februari

• Startdatum **10 mars**, fredagar kl 10–12 (9 träffar med uppehåll v 15)
Anmälan senast 3 mars

■ FÖR FÖRÄLDRAR MED BARN PÅ HÖGSTADIET:

• Startdatum **7 mars**, tisdagar kl 18–20 (6 träffar)
Anmälan senast 28 februari

Dialogen – socialförvaltningens öppenvård för barn, ungdomar och föräldrar

Mottagningstelefon 023-826 04
måndagar, tisdagar och torsdagar kl 08.30–10.00.

SNART INFLYTTNINGSKLART FÖR ETAPP 1

Kulturhuset tio14 tar form

2014 köpte Falu kommun Falu Folkets hus med målet att omvandla lokalerna till ett stort kulturhus. Samma år fick huset sitt nya namn: Kulturhuset tio14.

Just nu byggs huset om för att bli **en mötesplats** för barn, unga och vuxna. I sommar är den första etappen av ombyggnaden klar.

TEXT: KERSTIN LUNDIN.

■ **KULTUR/** – Visionen är att bygga ett unikt kulturhus för alla och en mötesplats där du själv kan själv skapa och uppleva kultur. Ett kreativt hus anpassat för kulturmöten av professionella och amatörer och med en centralt placerad kulturskola. Huset är till för alla åldrar och ska vara tillgängligt i alla bemärkelser. I Kulturhuset tio14 ska alla känna sig välkomna!

Det säger Margareta Krantz Sewerin, chef för kultursektionen på kultur- och fritidsförvaltningen och en av dem som arbetar med projektet.

Hon ser fram emot att första etappen snart är inflyttningsklar.

– Det känns otroligt spännande att kulturskolan snart kan flytta in. Jag är jättestolt över hela projektet och att våra politiker satsar på att kultur kan göra skillnad i mötet mellan oss människor!

Anpassade lokaler

Inne i kulturhuset arbetar byggentreprenören för fullt med att färdigställa de lokaler där kulturskolan ska hålla till.

Henrik Kairento är Falu kommuns byggprojektledare. Han konstaterar att bygget rullar

på som det ska och att entreprenören till och med ligger lite före tidplanen.

– Men man ska komma ihåg att det är ett hus som är över 50 år gammalt, så det finns en del utmaningar vad gäller att få plats med ventilation och annan teknik. För att öka husets tillgänglighet sätter vi också in ytterligare en hiss och ett trapphus mot Myntgatan, berättar han.

Kulturskolans alla lektionssalar är specialutformade för exempelvis ensemblespel, slagverk och rockmusik.

– Akustiken är såklart viktig. Mot Myntgatan sätter vi en extra innervägg med fönster så att man stänger ute allt trafikbuller.

I ett av de större rummen är precis allt svart – från väggar och lister till minsta strömbrytare.

– Det är för att man ska kunna få de bästa förutsättningarna för att jobba med ljussättning och shower, berättar Henrik.

Stor bredd

Kulturskolan har många lokaler i kulturhuset, men huset kommer också att rymma en rad andra verksamheter.

Varför Kulturhuset tio14?

Huset fick sitt namn efter en tävling, öppen för alla intresserade. Siffrorna tio14 kommer från att Falu Folkets Hus haft adressen Myntgatan 10-14 och att namngivningen av huset skedde i samband med femtioårsfirandet i oktober 2014 – månad tio, år 14.

/Historik

Folkets hus och stadsteatern invigdes den 10 oktober 1964. Byggnadskomplexet är ritat av arkitekten Hakon Ahlberg i modernistisk stil med glasfasader mot ån och tak av kopparplåt.

Ursprungligen bestod komplexet av tre delar: teater- och konserthusbyggnaden, mittpartiet med samlingslokaler för Folkets hus samt affärshuset med expeditioner och uthyrningslokaler.

Efter drygt 20 år gjordes en invändig ombyggnad och modernisering. Arkitekten Bo Wedelfors ritade också en tillbyggnad till teater- och konserthusbyggnaden, där Dalateatern sedan dess har sin hemvist. Den nya scenen invigdes 1988.

Här ska finnas en träffpunkt för äldre, en naturinspirerad lekplats med världsarvsconcept för små barn i åldern 0–7 år, plats för tidningsläsning, läxläsning, konsertlokaler, mötesrum och aktivitetsrum för till exempel workshops och knattebio.

– Själva loungedelen av huset blir en mötesplats för alla åldrar med mycket liv och rörelse. Här kan man till exempel fika och träffa ungdomscoacherna, träffa andra som vårdar anhöriga hemma, möta andra föräldrar med små barn, vila och hitta en lugn plats för amning, berättar Margareta.

Till Kulturhuset tio14 flyttar också Falu kommuns kontaktcenter som öppnade i Egnellska huset ifjol.

– Kontaktcenter växer och kommer att vara uppdelat i två delar. Den ena delen kommer att vara öppen för Faluborna och ligga på bottenplanet. Hit kan du till exempel komma för att få information och hjälp med blanketter och andra frågor. Den andra delen av kontaktcenter kommer att ligga på plan 5 och här ska man ta hand om exempelvis telefonsamtal och mejlfrågor, förklarar Margareta.

Att förstärka kontakten med Faluån är en annan idé som kommunen jobbar med inför etapp 2.

– Sommartid skulle man kunna ta med sitt kaffe och sitta nere vid vattnet och fika. Vi tror det kan vara en del i att skapa ett levande och älskat kulturhus, mitt i Falun. Kulturhuset tio14 ska inbjuda till möten och att fika tillsammans är såklart en bra början, säger Margareta.

Etapp 2 omfattar bland annat loungedelen. När den kommer att stå klar avgörs i den kommande budgetdialogen. ■

Följ projektet på falun.se/kulturhusettio14

Slättaskogen är kommunens nyaste och mest moderna förskola. Den öppnade i januari i år.

STÖRRE FÖRSKOLOR KOMMER ATT BLI ALLT VANLIGARE FRAMÖVER

I januari öppnade Slättaskogen, som är Falu kommuns nyaste och modernaste förskola. Med sina sex avdelningar är den också kommunens största. – Jag ser bara positivt på det. På större ställen kan personalen hjälpas åt på ett helt annat sätt, och därmed försvinner också sårbarheten som finns på mindre förskolor. Tryggheten blir en helt annan, både för personalen och för barnen, säger AiniLeena Niva, verksamhetschef för förskolan.

TEXT: Anders Norin

FOTO: Anders Norin och Peter Dahlgqvist

■ **FÖRSKOLA/** In i den nya förskolan Slättaskogen flyttade barn och personal från mindre enheter som Annagården, Herrgården, Gamla berget och Skogshyddan.

Att mindre förskolor försvinner till förmån för större sammanslagna förskolor, med upp till sex avdelningar, är en utveckling som kommit för att stanna.

Det tror i alla fall AiniLeena Niva som också ställer sig bakom en sådan utveckling.

– Vi har sett att fördelarna är många med en stor förskola. Arbetsmiljön och förutsättningarna förbättras, och schematekniskt blir det mycket enklare när det finns ett större antal personal att lägga arbetstider på. Det ger också

AiniLeena Niva, kommunens verksamhetschef för förskolorna, ser bara fördelar med att ha stora förskolor med fyra till sex avdelningar.

personalen en trygghet att kunna backa upp kollegor vid personalbrist eller sjukdom.

I Falun i dag innehåller de flesta förskolorna två till fyra avdelningar. Men det finns också kvar ett antal förskolor som bara har en avdelning.

– Det är långtifrån optimalt att ha förskolor med bara en avdelning. Verksamheten blir ytterst sårbar, och det är också svårt att rekrytera personal till de mindre förskolorna, säger AiniLeena Niva.

Vad ser du för fler fördelar med att ha stora förskolor?

– Personalen slipper att jobba ensam, får större möjligheter att kunna variera sina arbetstider, ges möjlighet att kunna planera och reflektera på ordinarie arbetstid och i större arbetslag skapas också mer dynamik, kollegialt lärande.

I Slättaskogen finns också ett

tillagningskök med egen kock och en pedagogisk ledare har anställts i huset.

– Det är enklare att idka ledarskap när alla finns samlade under ett och samma tak. Chefen slipper att åka runt på de små enheterna och kan i stället vara ner närvarande i verksamheten, säger AiniLeena Niva.

I juni ifjol började hon sitt arbete som verksamhetschef för kommunens förskolor. Det har varit några intensiva och intressanta månader.

– Absolut. Falun har redan i dag bra förskolor, men det gäller hela tiden att utveckla verksamheten. På våra förskolor ska vi ha utbildad personal, ha ett bra bemötande och fokus på förskolans uppdrag

– Men det har också varit roligt att få vara med om Slättaskogens öppning. Vad jag förstår är det kommunens första nybyggda förskola på närmare 30 år. Förskolan är ändamålsenligt byggd där man verkligen har tagit hänsyn till verksamhetens behov. Allting är nytt och fräscht, det är ljus, det är väldigt bra ventilation och ljuddämpning. Slättaskogen blir ett kvalitativt lyft för hela verksamheten, säger AiniLeena Niva.

Får vi se fler nybyggen framöver?

– Jag hoppas verkligen det. Trycket på förskoleplatser växer på flera ställen runt om i kommunen. ■

Mer liv och rörelse runt årummet

Snart är ombyggnationen av **årummet** igång på allvar. Arbetet startar i början av april och avslutas i november. Målet är att skapa en attraktivare och mer levande del av Faluns stadskärna för såväl Falubor som turister.

TEXT: Martina Holm. BILD: David Qvick, Confetti

■ **CENTRUM/** Området som kommer att byggas om är Falugatan, delar av Stigaregatan och Myntgatan. Även Östra Hamngatan, mellan Falugatan och Vattugränd, kommer att få ett nytt utseende.

– Genom att vi leder bort delar av trafiken från Östra Hamngatan och Falugatan lämnar vi plats för mötet. Vi öppnar upp staden mot ån. Det finns gott om platser med fördelaktiga lägen som har allt att vinna på ett rikare liv runt ån, säger projektledaren Michael Ahnfeldt, miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen.

Nya gång- och cykelstråk

En viktig del av projektet är satsningen på nya gång- och cykelstråk. Falugatan och Östra Hamngatan blir anpassade för gående och cyklister. Endast varutransporter, yrkestrafik samt boende kommer att få köra där. Huvudcykelstråken på Falugatan och Stigaregatan ska tydliggöras och säkrare gång- och cykelpassager skapas. Även på Myntgatan byggs en säkrare gång- och cykelväg.

Allmänheten har påverkat utformningen

Projektet genomförde en idéinsamling vintern 2013/2014 och många av de mest önskade idéerna blir nu verklighet, till exempel ytor för umgänge, sittplatser, grönska, cykel- och gångstråk och mindre buss- och biltrafik.

– Men som det så ofta är i den här typen av projekt har önskemålen varit fler än vad det finns budget till, säger Michael.

Så påverkas du av bygget

Under byggtiden kommer framkomlighet och tillgänglighet att påverkas. Gator där arbete pågår kommer att vara avstängda för trafik, men man kommer att kunna nå alla butiker och restauranger. Byggstängsel kommer vara uppsatta för att skilja gångtrafik och arbeten åt. Detta gör att man kommer behöva ta omvägar. Parkeringen på Hälsingtorget kommer också att vara avstängd under byggtiden då ytan ska användas av entreprenören. ■

/Fakta – ombyggnationen

■ Falugatan

Gångytorna på båda sidor om gatan görs bredare och bredden på körytan minskas. På södra sidan, mot Falangallerian blir gångytan dubbelt så bred som i dagsläget. På alla gångytor läggs naturstenshällar.

På den södra sidan byggs en cykelväg, som ingår i huvudcykelstråket och på den norra sidan byggs en cykelparkering med cykelställ. Det blir också bänkar/soffor.

En parkering för bilar byggs som kommer att vara öppen under vinterhalvåret. Under sommarhalvåret monteras räcken ned för att göra plats åt exempelvis uteservering.

■ Östra Hamngatan

Sträckan mellan Falugatan och Vattugränd byggs om. Nya träd planteras och det blir nya bänkar/soffor. Ett övergångsställe byggs vid TV4-huset. En sittmöbel mitt emot Kopparvägen förbereds. Hela ytan läggs med naturstenshällar förutom stråk med smågatsten

■ Falubron

Under ca 6 veckor kommer underhållsarbete genomföras på Falubron. Samtidigt byggs även en

cykelväg som ingår i huvudcykelstråket. Bron kommer vara helt avstängd för trafik under arbetsets gång.

■ Stigaregatan

På sträckan mellan Falubron och förbi Egnellska huset kommer körytan att smalnas av. En cykelväg och säkrare passage över vägen byggs i korsningen Stigaregatan/Myntgatan. Det blir nya planteringsytor och en sittmöbel med plantering utanför museet.

■ Myntgatan

På Myntgatan mellan Stigaregatan och Gruvgatan kommer körytan att smalnas av och på östra sidan, mot Försäkringskassan kommer en ny bredare gång- och cykelväg att byggas.

Vid gångvägen från Vattugränd kommer en ny förhöjd gångpassage att byggas och vid Gruvgatan ett förhöjt övergångsställe.

Parkeringen på Hälsingtorget kommer under byggtiden att vara avstängd för allmänheten. Ytan kommer att användas av entreprenören.

Nu ska det gallras i de kommunala skogarna

Under en lång tid av år har Falu kommun gjort lite gällande skötseln av sina skogsområden. Men nu ska det bli en ändring av den saken. – Mycket är på gång nu, inte minst när det gäller gallringsarbeten, säger LarsOlov Winge, kommunal skogsförvaltare.

TEXT OCH FOTO: Anders Norin

■ **MILJÖ/** Falu kommun har i sin ägo en hel del så kallad tätortsnära skog. Totalt handlar det om cirka 2 000 hektar.

– I och med att skogen ligger tätortsnära, är det många människor som berörs när vi planerar och genomför olika skötselåtgärder. Vi räknar exempelvis med att kommunens skogsmark gränsar till cirka 4 000 villor, säger LarsOlov Winge.

Information till berörda

Tall och tallskogar dominerar stort i kommunens skogsinnehav. Rena granskogar och lövskogar finns i mycket liten omfattning.

Trädslagen fördelar sig på cirka 72 procent tall, 10 procent gran, 14 procent björk och 3 procent asp.

Delvis beroende på att ansvaret för skogsområdena varit fördelade på flera olika förvaltningar, har lite gjorts åt skötseln av de kommunala skogarna under de senaste 20–30 åren.

Men 2012 togs en skogsskötselplan fram och utifrån den har det gjorts en planering av skogsskötselåtgärder för den närmaste tiden.

Kommunägd skog som ingår i naturreservaten Rottneby, Runns norra öar och Bjursås prästskog ingår inte i planen.

Falu kommun sköter sin skog med hyggesfria metoder. I praktiken innebär det att man gallrar även den äldre skogen istället för att göra slutavverkning. Det kommer att genomföras en hel del gallringar i de kommunala skogarna framöver.

"VI HAR OMRÅDEN DÄR INGET GJORTS PÅ 30 ÅR OCH DET TAR TID ATT KOMMA I KAPP."

– Det arbetet har på många ställen varit verkligen eftersatt. Vi har områden där inget gjorts på 30 år och det tar tid att komma i kapp. Förra året gallrade vi i anslutning till nya bostadsområden vid Herrhagen och Källviken samt i bostadsområden i Norslund och Källtorp. I Lugnets naturreservat har vi avverkat för att öppna upp och återställa gamla igenväxta betesmarker. Vi har även restaurerat en betesmark i Svärdsjö och gallrat i Bjursås, säger LarsOlov Winge och fortsätter:

– Under 2017 planerar vi gallringar i Hosjö, Hälsingberg, Hälsinggården, Skutudden och Tallen. Även några andra områden kan bli aktuella. Vår ambition är att skriftligen informera alla som berörs av skötselåtgärder. Det ger möjlighet till dialog och ett bättre resultat för alla.

Dyrare än vanligt skogsbruk

I februari påbörjades gallringsarbeten på Backberget.

Syftet med gallringen är att skapa en mer öppen och på sikt mer varierad skog. Gamla tallar kommer att sparas och björk och andra lövträd kommer att gynnas.

– Bostadsområdet norr om slänten besväras av skugga under en stor del av sommaren. För att minska det problemet kommer vi därför att gallra mer i slänten och del ovanför. I Backberget räknar vi med att cirka 30 procent av volymen kommer att avverkas, säger LarsOlov Winge.

Några direkta kommunala pengar finns inte avsatta för skötseln av skogsområdena. Det hela ska gå ihop ändå.

– Den skog vi tar ner och säljer, ska ge så pass mycket intäkter att kostnaderna för alla arbeten täcks. Men det är en svår nöt att knäcka, då insatserna vi gör är dyrare än vanligt skogsbruk. Framförallt sticker kostnaderna för logistiken i väg. Vi har till exempel byggt flera väändplaner, stickvägar och gjort andra lösningar för att kunna gallra i områden vi inte kommit åt tidigare, säger LarsOlov Winge.

En del av den tätortsnära skogsmarken tillhör också kommunens markreserv, men ska skötas som den övriga skogen fram till dess en eventuell exploatering sker.

– I Källviken ägnar vi oss mer åt kalavverkning än gallring nu, för att ge plats för nya bostäder, säger LarsOlov Winge. ■

URSÄKTA RÖRAN – VI BYGGER UT

■ Nu är utbyggnaden av etapp 3 i Lilla Källviken igång. Först görs markarbeten, sedan byggs bostadsgator, gång- och cykelväg och ett torg. Det innebär materialtransporter främst på Moder Elisabeths väg och Sara Lisas väg. Bygget ska vara klart i slutet av september.

Utbyggnaden innebär också att en del av det intilliggande elljusspåret stängs av då det kommer att vara i arbetsområdet. Spåret leds tillfälligt om via en parkväg i anslutning till elljusspåret. Under byggtiden kommer denna del av motionsspåret sakna el. Senare byggs den aktuella delen av elljusspåret om och får då en ny sträckning som kommer att stå färdigt till årsskiftet 2017/2018. Det nya läget blir något längre norrut jämfört med idag.

Kommunens tomter i Lilla Källviken kommer ut till försäljning under 2017.

BRA ÅR FÖR TA-TILL-VARA-BUTIKEN

■ 2015 sålde Ta-till-vara-butiken 138 000 artiklar. 2016 var motsvarande siffra 169 000 artiklar, en ökning med 18 procent.

– Att Faluborna lämnar prylar till Ta-till-vara istället för att slänga dem är självklart bra för miljön, men också för att vi genom Ta-till-vara-verksamheten kan erbjuda personer som står långt från den ordinarie arbetsmarknaden en meningsfull vardag, säger Sabina Iveta, chef för Ta-till-vara.

Hon menar att återbruk är en växande bransch.

– Slit- och slängsamhället kommer inte att hålla i längden och det är vårt gemensamma ansvar att tänka återbruk för ett framtida ansvarsfullt samhälle. Samtidigt är återbruk roligt och spännande. Hos oss kan man faktiskt fynda och hitta riktigt fina möbler, husgeråd, porslän och annat. Högkvalitativa saker som håller i många år till.

DU SOM ÄR KLOK OCH HAR ETT VARMT HJÄRTA ...

... vill du göra en viktig insats för barn, unga, vuxna eller äldre?

■ Falu kommun behöver just nu fler kontaktpersoner, kontaktfamiljer, led-sagare och avlösare.

Är du intresserad av att göra skillnad, välkommen att kontakta oss på tfn 023-830 00.

Mer information finns på falun.se/dubehovs

Falu kommun jobbar nu hårt för att öppna upp sina skogsområden runt om i kommunen. Gallringsarbeten kommer att pågå under hela 2017 på olika platser. Kommunens skogsförvaltare LarsOlov Winge, till vänster på bilden, har mycket att prata med Kim Flink om. Kim kör skördaren.

Får Stockholm vinter-OS 2026 kan även Falun komma att finnas med på ett hörn. Som arrangör av backtävlingarna och nordisk kombination.

– Det är självklart positivt att man vill använda sig av anläggningar som redan finns, säger kommunalrådet **Jonny Gahnshag** (S).

TEXT: Anders Norin. Foto: Ulf Palm

Falun kan bli både en OS-stad och en VM-stad

■ **EVENEMANG/** I januari presenterade Stockholms stad sin utredning, som visade att det är "möjligt och önskvärt" att Stockholm söker vinter-OS 2026.

Av utredningen framkom också att Falun vid ett eventuellt OS i Sverige är tänkt att stå som värd för backtävlingarna och nordisk kombination.

De alpina tävlingarna ska arrangeras i Åre.

I övrigt ska de flesta av OS-grenarna läggas på olika arenor i Stockholmsområdet. Det handlar både att använda sig av befintliga anläggningar men också att bygga nytt.

– Stockholm, Falun och Åre har redan majoriteten av de anläggningar som behövs för att arrangera ett vinter-OS, säger Jesper Ackinger, som är ansvarig för utredningen kring ett tänkbart vinter-OS i Stockholm 2026.

Vill först veta villkoren

VM-staden Falun kan alltså bli OS-staden Falun om ansökan från Sverige/Stockholm skulle bli till en realitet och gå igenom.

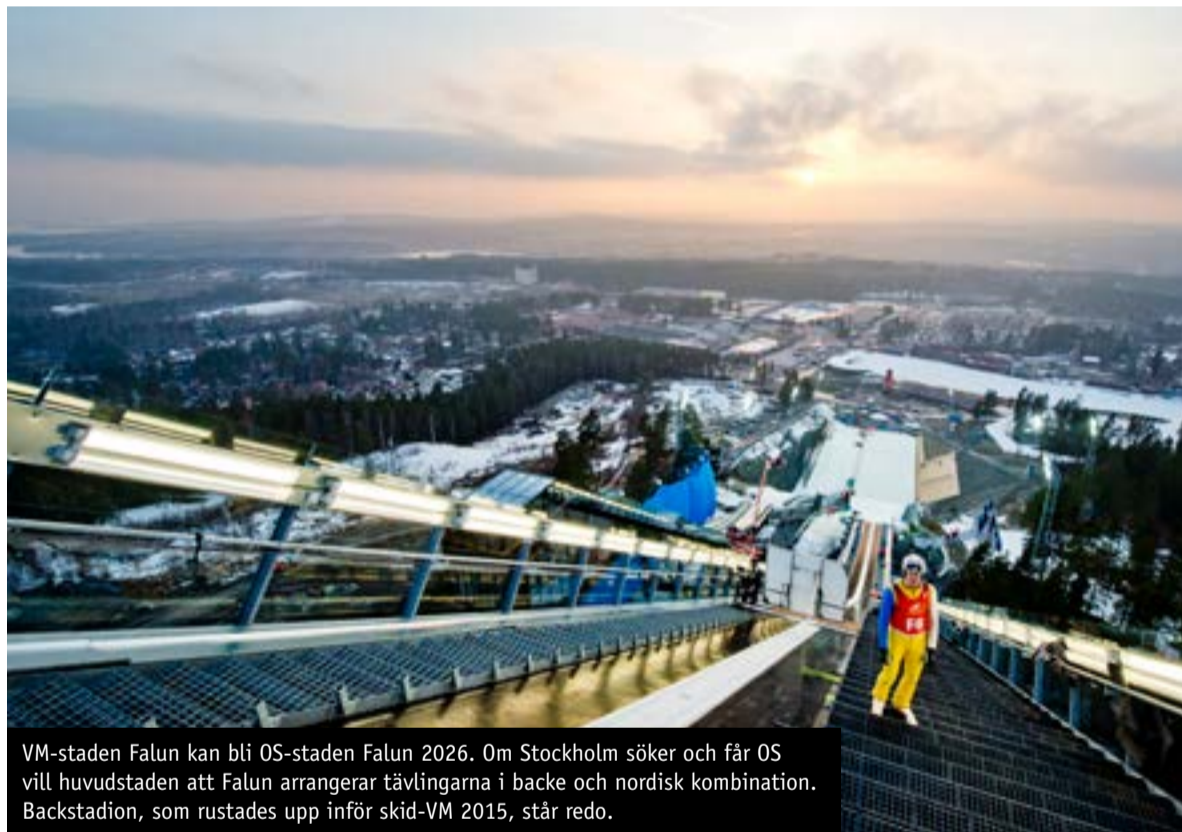
– Det här är bara första steget av många mot en OS-ansökan. Mycket arbete återstår. Nu ska Stockholms stad och SOK gå igenom utredningen, säger kommunalrådet Jonny Gahnshag.

Hur ser du på att Stockholm vill ha med Falun på ett hörn?

– Det är självklart positivt att man vill använda sig av anläggningar som redan finns. Men vi kommer inte att ta på oss något, innan vi vet villkoren för det och att allt annat kring det hela är utrett. Frågan ska också prövas av kommunfullmäktige om det blir aktuellt, säger Jonny Gahnshag.

Diskussioner pågår också om att Falun ska söka ett nytt skid-VM i framtiden.

Enligt förra VM-generalen Sven von Holst, som på uppdrag av Beyond skiing

VM-staden Falun kan bli OS-staden Falun 2026. Om Stockholm söker och får OS vill huvudstaden att Falun arrangerar tävlingarna i backe och nordisk kombination. Backstadion, som rustades upp inför skid-VM 2015, står redo.

gjort en rapport om förutsättningarna för en ny VM-ansökan, är en realistisk tidshorisont för ett nytt skid-VM i Falun intervallet 2025–2031.

Falun har tidigare arrangerat skid-VM vid fyra tillfällen: 1954, 1974, 1993 och 2015.

– Det är en gedigen rapport, som tillsammans med kommunens egen utredning kommer att ligga till grund för att kommunfullmäktige så småningom kan ta ställning till en ny ansökan, säger kommundirektör Dan Nygren, som också är kommunens representant i styrelsen för Beyond skiing.

Viktigt att utreda

I sin rapport framhåller Sven von Holst att det är viktigt att initiativet till en ny

"Stockholm, Falun och Åre har redan majoriteten av de anläggningar som behövs för att arrangera ett vinter-OS"

Jesper Ackinger, ansvarig för utredningen kring ett tänkbart vinter-OS i Stockholm 2026

VM-ansökan kommer från Falu kommun, och att ett beslut om en framtida VM-ansökan bör tas redan i år av kommunfullmäktige.

Det är också klart att Falu kommun kommer att göra en egen utredning inför en framtida VM-ansökan. Den leds av kommundirektör Dan Nygren och gruppledarna för partierna i fullmäktige kommer att gemensamt fungera som en referensgrupp för utredningen med särskilt mandat att avgöra när frågorna är tillräckligt utredda.

Utredningen ska återrapporteras till kommundirektören senast i maj.

– Det är viktigt att få alla sidor belysta inför en ny VM-ansökan, vilket gör en egen utredning angelägen, säger Jonny Gahnshag. ■

Att koncentrera sig på skolarbetet inne i klassrummet kan vara en stor utmaning.

TUFFA KRAV PÅ ELEVERNA

"Det gäller att vi stöttar på rätt sätt"

Svårt att passa tider. Dyslexi. Känslig för ljud. Problem med att planera studierna. ADHD. Det är några exempel på svårigheter som elever kan behöva brottas med i skolan. Men hjälp finns att få. – Idag har vi till exempel en rad tekniska hjälpmedel som kan göra stor skillnad, berättar Annelie Nidalen, en av Falu kommuns specialpedagoger.

TEXT: Kerstin Lundin
FOTO: Astrakan, Scandinav

■ **SKOLA/** Studier har visat att det går att påverka elevernas motivation och studieresultat med ganska små insatser, bland annat med teknikstöd.

I Falu kommuns skolor kan elever med dyslexi eller andra kognitiva svårigheter få sina läromedel upplästa.

– Tack vare en talsyntes får de hjälp både med läsandet och skrivandet, förklarar Annelie Nidalen.

Tufft att planera

Susanne Svantesson är arbetsterapeut, knuten till Kristinegymnasiet. Här

möter hon dagligen elever som har olika problem kopplade till studierna. – Dagens gymnasieskola kräver att eleverna fixar att planera och ta mycket eget ansvar. För elever med kognitiva svårigheter kan det här vara väldigt tufft, berättar Susanne.

Kognitiva svårigheter kan till exempel vara läs- och skrivsvårigheter, koncentrationssvårigheter eller andra neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, med eller utan diagnos.

– Vi ser en ökning av antalet elever med den här typen av problematik, mycket för att de blivit mer synliga nu när nästan alla går ett treårigt gymnasieprogram. Förr fanns det flera andra vägar ut i arbetslivet, konstaterar Susanne.

Stötta på rätt sätt

När en elev kommer till Susanne gör hon först en kartläggning av situationen.

– Jag använder ett särskilt intervjuverktyg där fokus ligger på elevens upplevelse, till exempel hur eleven upplever att det fungerar att läsa, skriva, räkna, vara i klassrummet och så

"NÄR EN ELEV SES SOM LAT ELLER SLARVIG KAN DET FINNAS BAKOMLIGGANDE ORSAKER"

Susanne Svantesson, arbetsterapeut, Kristinegymnasiet

vidare. Allt för att kunna identifiera behov av anpassningar i skolmiljön. Nästa steg är att prioritera och göra en åtgärdsplan. Det kan till exempel handla om att sitta på en annan plats i klassrummet eller att prova ett hjälpmedel för att öka koncentrationen.

– Sedan kikar vi på planering och struktur, det är något som de flesta behöver hjälp med. Jag kan till exempel hjälpa till att ordna mapparna i datorn och lägga in påminnelser i mobilen. Och vi kikar även på hur dygnet ser ut: Får eleven nog med sömn? Äter eleven frukost? Hur påverkar fritidsaktiviteter?

För Susanne är det viktigt att eleverna får ett bra bemötande, blir lyssnade på och att de är delaktiga i planeringen framåt.

– När en elev ses som lat eller slarvig kan det finnas bakomliggande orsaker. Här gäller det att vi stöttar på rätt sätt. Vi pratar till exempel väldigt mycket om motivation och försöker hitta vägar att göra den högre. Motivation hör ihop med tron på sin egen förmåga. Det är skolans skyldighet att ge eleven förutsättningar att lyckas utifrån sina unika förmågor.

Ny roll

Också på högstadieskolan Västra mitt i Falun är elevernas motivation i fokus. Här har rektor Patrik Bergström nyligen anställt en studiekonsult, en helt ny tjänst.

– Studiekonsulten ska koordinera och arbeta operativt med elever som är i behov av olika stödinsatser.

Målet är att fler Västra elever ska kunna börja ett gymnasieprogram direkt efter 9:an, utan att först gå ett år på det individuella programmet.

– På Västra skolan är vi många som jobbar för att eleverna ska ha bra studiero och känna sig trygga. I och med den nya rollen stärker vi det arbetet, säger Patrik Bergström. ■

/Kalendariet: Mars-maj

Foto: Lena Sjöström

Foto: Tina Widdén

Foto: Trons

Mars/

3 Barnteater: Lilla Trollet skruvt.
Näs bibliotek och stadsbiblioteket	11 Barnens skidspel. Skidstadion, Lugnet	2017. Kulturhuset tio14
4 DAK-veteranmotormarknad.
Lugnets sporthall	11 Bokmässan Dalarna 2017.
Dalarnas museum	23 Grottmannen med Robert Samuelsson. Kulturhuset tio14
4 Konsert: Tommy Nilsson.
Magasinet	11 Live på bio – La Traviata (Verdi).
Kulturhuset tio14	24-25 Skoterfest: Clash of Nations.
Lugnet
9 Hoppclinic med landslagsryttaren Jens Fredricson. Svedens gård	11-12 Bågskytte-SM. Lugnets sporthall	25 Dans: Rhythmania. Dalateatern
10 Kultursoppa: Fadern. Dalateatern	18-19 Skidor: Lilla SS. Skidstadion, Lugnet	25-26 Innebandy: Knattspelen. Lugnet
10 Joe Labero show. Jalas arena, Lugnet	18 Släktforskningsdag. Falu stadsbibliotek	31 Nöje: Superfredag. Dalasalen
	18 Nordic Baltic Ballet Competititon	31 Show: Din jävla fegis med Björn A-ling och Johan Östling.
Kulturhuset tio14

April/

1-2 Från folkdräkt till bygdedräkt.
Dalarnas museum	7 Konsert: Lisa Nilsson. Magasinet	22 Live på bio – Eugen Onegin Tjajkovskij. Kulturhuset tio14
1 Barnteater: Kanel & Kanin och alla känslorna. Dalateatern	7 Show: En skam för Sverige med Magnus Betnér och Soran Ismail.
Kulturhuset tio14	23 Show: Från Broadway till Duvemåla. Kulturhuset tio14
1 Show: En hyllning till Ted Gärdestad och hans musik. Kulturhuset tio14	12 Konsert: Daniel Norgren. Magasinet	28 Folkmusikcafé: Anders Eriksson, Håkan Olsson och Urban Andersson. Lustgården, First Hotel Grand
4 Pjäs: Transaktion. Dalateatern	12 Show: 1 2 3 Shtunk – ett drömspel. Kulturhuset tio14	29 Vårkonsert med drag: Falu kvartettsångare. Kristinehallen
5-7 Existensiell filmfestival Dalarna 2017. Högskolan Dalarnas mediehus	21 Show: Östen me Resten. Kulturhuset tio14	29 Ingarvsdagen. Företagen på Ingarvet

Maj/

12 Konsert: Säger du minns. Lugnetkyrkan	18 Löpning: Våruset. Lugnet	27 Konsert: Samuel Ljungbladh, Tuna Brass, Pierre Swärd och Lugnets gospel. Lugnetkyrkan
12 Konsert: Magnus Carlson. Magasinet	25-28 Innebandy: Axa Floorball Cup. Lugnet sporthall/Jalas arena	28 Motor: Kopparrallyt. Ingarvet
16 Konsert: Ungt och nyskrivet med Musikkonservatoriet. Dalarnas museum	27 MTB: Lilla Lugnet. Lugnet	28 MTB: Långa Lugnet. Lugnet

Känner du din kommun?

Foto: Ulf Palm

Varje år hålls många evenemang runt om i Falun, både stora och små. Bilden är från ett av de större evenemangen ifjol. Vet du vilket?

■ **TÄVLING/** Skicka svaret på ett vykort till: **Vårt Falun, Kommunikationskontoret, 791 83 Falun** eller mejla redaktionen@falun.se

Vi vill ha ditt svar senast **30 april**. Tre vinnare belönas med ett presentkort på 200 kr hos Visit Södra Dalarna – vinsten kommer med posten. Rätt svar och namn på vinnarna presenteras i nästa nummer av Vårt Falun.

Vinnare

Foto: Ulf Palm

Svaret på frågan i förra numret var **Nybron och Magasinsbron**. Tack för alla rätta svar! **Vinnare denna gång:**

- Lena Torkkeli-Jonsén
- Evy Hansson
- Margareta Eriksson

Grattis – vinsterna kommer med posten.

Gilla oss!

■ **FACEBOOK/** Visste du att Falu kommun har en officiell Facebook-sida? Det har vi haft sedan 2009. Här hittar du information och kan ställa frågor. Gå gärna in och gilla oss – [facebook.se/falukommun](https://www.facebook.com/falukommun) Flera förvaltningar, fritidsgårdar och projekt har även egna Facebook-sidor. För mer information, se [falun.se/socialamedier](https://www.falun.se/socialamedier).

Kalendariet visar ett axplock av allt som händer runt om i kommunen. Vissa evenemang ges vid flera tillfällen. Vi reserverar oss för ändringar och eventuella felskrivningar. Detaljer och tider hittar du hos Visit Södra Dalarna på Trotsгатan 10-12 eller www.visitsodradalarna.se. För biljetter till flera av evenemangen, tfn 0771-62 62 62.

Nästa nummer kommer i juni 2017. Nyhetstips: redaktionen@falun.se eller tfn 023-830 80!